

DROGË APO DIJE?

Çfarë konsumojnë të rinjtë?

RAPORT MONITORIMI

Dhjetor 2025

QENDRESA
QYTETARE

NATIONAL
ENDOWMENT
FOR
DEMOCRACY
SUPPORTING FREEDOM AROUND THE WORLD

www.qeverisja.qq.com.al

AUTOR
Ritvana Hajdari

PËRMBAJTJE

1. HYRJE.....	3
2. METODOLOGJIA	6
3. POLITIKAT DHE MASAT E MINISTRISË SË SHËNDETËSISË	7
4. STATISTIKAT QË PARAQESIN GJENDJEN REALE	9
5. SHEMBUJ ILUSTRUES NGA REALITETI, SITUATA E PARAQITUR NGA QENDRAT E TRAJTIMIT DHE PRAKTIKA KLINIKE.....	15
6. PASOJAT DHE TRAJTIMI	22
GJETJET KYRESORE.....	24
REKOMANDIMET	26

1. HYRJE

Në kontekstin shqiptar të viteve të fundit, përdorimi i substancave narkotike tek të rinjtë është shndërruar në një problem gjithnjë e më të dukshëm të shëndetit publik, me pasoja që shtrihen përtej dimensionit individual dhe prekin drejtpërdrejt strukturën sociale, arsimin, sigurinë dhe zhvillimin ekonomik të vendit. Ndryshimet sociale të dekadës së fundit, paqëndrueshmëria ekonomike, migrimi i vazhdueshëm, si dhe dobësimi i mekanizmave tradicionalë të mbështetjes familjare dhe komunitare, kanë krijuar një terren ku të rinjtë janë gjithnjë e më të ekspozuar ndaj përdorimit të substancave narkotike, veçanërisht në moshë të hershme. Ky fenomen nuk shfaqet në mënyrë të izoluar, por lidhet ngushtë me problematika të tjera si shëndeti mendor, dhuna, braktisja shkollore dhe vështirësitë e integritit social.

Organizata Botërore e Shëndetësisë¹ e konsideron përdorimin e drogave në moshë të re si një faktor që ndikon drejtpërdrejt në zhvillimin neurologjik, që rrit rrezikun për ç'rregullime të shëndetit mendor dhe shton gjasat për varësi në moshën e rritur. Në nivel global, raporti World Drug Report² i UNODC thekson se kanabisi mbetet substanca narkotike më e përdorur nga të rinjtë. Gjithashtu në shumë vende europiane është vërejtur një normalizim i përdorimit të tij në mjedise që frekuentohen nga të rinjtë, si dhe në mjedise shkollore, ç'ka e bën parandalimin edhe më sfidues.

Të dhënat e disponueshme tregojnë se kontakti me substancat narkotike në Shqipëri fillon që në adoleshencë. Raporti Health

¹World Health Organization. (2024, November 26). Adolescent and young adult health: Health risks and solutions. World Health Organization. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescents-health-risks-and-solutions>

²United Nations Office on Drugs and Crime. (2023). World Drug Report 2023: Executive summary. United Nations Office on Drugs and Crime. https://www.unodc.org/res/WDR-2023/WDR23_Exsum_fin_DP.pdf

Behaviour³ in School-aged Children 2021–2022, i mbështetur nga UNICEF dhe OBSH, tregon se rreth 7% e nxënësve 15-vjeçarë raportojnë se kanë provuar kanabis të paktën një herë, ndërsa rreth 5% raportojnë përdorim në 30 ditët e fundit. Raporti vëren gjithashtu se përdorimi është më i përhapur tek djemtë (11 % me 4% tek vajzat) dhe rritet ndjeshëm me moshën, duke sinjalizuar një rrezik të lartë për vazhdimësi të përdorimit pas moshës shkollore.

Në Shqipëri, mungesa e statistikave të plota dhe të integruara për përdorimin e drogave tek grupmoshat mbi 18 vjeç e bën edhe më të vështirë kuptimin real të përmasave të problemit. Institucionet shtetërore, përfshirë Policinë e Shtetit dhe sistemin shëndetësor, ofrojnë kryesisht të dhëna mbi rastet e identifikuar dhe të proceduara, të cilat pasqyrojnë vetëm majën e fenomenit dhe jo përdorimin real në komunitet. Si pasojë, ekziston një hendek i dukshëm mes realitetit që përjetojnë të rinjtë dhe asaj që regjistrohet zyrtarisht, duke e kufizuar aftësinë e politikëbërjes për të ndërhyrë në mënyrë parandaluese.

Në nivel rajonal, Shqipëria përfshihet në analizat e United Nations Office² on Drugs and Crime, të cilat e vendosin vendin në kontekstin e Europës Juglindore, World Drug Report 2023 thekson se vendet me kapacitete të kufizuara rehabilituese dhe me programe të dobëta parandaluese për të rinjtë janë më të ekspozuara ndaj përdorimit të hershëm dhe rikthimit në përdorim, një vlerësim që është i aplikueshëm edhe për Shqipërinë, duke marrë parasysh mungesën e shërbimeve të specializuara dhe të shpërndara gjeografisht. Të rinjtë janë më të cënuar ndaj përdorimit të drogave sesa të rriturit. Truri i adoleshentëve është ende në zhvillim dhe përdorimi i substancave mund të ketë pasoja negative afatgjata. Fillimi i hershëm i përdorimit të drogave

³UNICEF, UNFPA, Swiss Project "Schools for Health", & Faculty of Medicine – Tirana. (2023). Health Behaviour in School-aged Children – 11, 13, and 15 years old (HBSC) Survey. UNICEF Albania. <https://www.unicef.org/albania/media/6561/file/Health%20Behaviour%20in%20School-aged%20Children%20-%2011,%2013,%20and%2015%20years%20old.pdf>

mund të çojë në zhvillimin më të shpejtë të varësisë krahasuar me të rriturit, si edhe në probleme të tjera gjatë moshës madhore.

Përdorimi i substancave narkotike tek të rinjtë nuk lidhet vetëm me aksesin ndaj drogave, por me një sërë faktorësh. Papunësia dhe mungesa e perspektivës për të ardhmen, presioni social dhe akademik, emigrimi i prindërve, ndarja e familjes, si dhe mungesa e shërbimeve mbështetëse psikosociale krijojnë kushte ku droga shpesh perceptohet si mekanizëm përballimi, arratisje apo integrimi social. Në këtë kuptim, përdorimi i drogave nuk është thjesht një zgjedhje individuale, por një simptomë e një sistemi që nuk arrin të adresojë në mënyrë të strukturuar nevojat e të rinjve.

Në këtë kontekst, politikat e parandalimit marrin një rëndësi të veçantë. UNICEF⁴ thekson se parandalimi efektiv i përdorimit të drogave tek të rinjtë kërkon ndërhyrje të hershme, edukim të strukturuar, mbështetje psikosociale dhe shërbime të aksesueshme trajtimi e rehabilitimi. Në mungesë të këtyre elementeve, përdorimi i substancave nuk mbetet vetëm një problem individual, por shndërrohet në një barrë për sistemin shëndetësor, arsimin dhe shoqërinë në tërësi.

Ky raport synon të analizojë në mënyrë kritike masat e ndërmarra nga Ministria e Shëndetësisë për parandalimin e përdorimit të substancave narkotike tek të rinjtë në Shqipëri, duke vlerësuar efektivitetin e tyre real, boshllëqet strukturore dhe sfidat e zbatimit në praktikë. Analiza e kësaj çështje merr rëndësi të veçantë jo vetëm për shëndetin e individëve, por për funksionimin e shoqërisë në tërësi. Përdorimi i drogave tek të rinjtë rrezikon të prodhojë pasoja afatgjata në formën e varësisë, problemeve të shëndetit mendor, dhunës dhe kriminalitetit, duke ndikuar drejtpërdrejt në kapitalin njerëzor të vendit. Në këtë kuptim, çështja e parandalimit të përdorimit të substancave narkotike tek të

⁴UNICEF. (2021, November 16). Screening tools for substance use in adolescents [Technical brief]. UNICEF Adolescent Mental Health Hub. <https://www.unicef.org/adolescentmentalhealthhub/documents/screening-tools-substance-use-adolescents>

rinjtë nuk mund të shihet si një problem dytësor apo teknik, por si një prioritet politik dhe shoqëror. Një sistem që nuk investon në parandalim dhe rehabilitim rrezikon të thellojë ciklin e përjashtimit social dhe të humbasë potencialin e një brezi të tërë. Për këtë arsye, analiza e politikave ekzistuese dhe identifikimi i boshllëqeve të tyre përbën një hap të domosdoshëm drejt ndërtimit të një qasje më të drejtë, më efektive dhe më të qëndrueshme për të ardhmen e të rinjve në Shqipëri.

2. METODOLOGJIA

Ky raport mbështetet në një qasje cilësore dhe analitike, e ndërtuar mbi përdorimin e burimeve institucionale, raporteve të organizatave që veprojnë në fushën e varësive dhe një interviste profesionale. Metodologjia synon të ofrojë një pasqyrë të qëndrueshme mbi politikën e parandalimit dhe trajtimit të përdorimit të substancave narkotike tek të rinjtë në Shqipëri. Analiza bazohet në shqyrtimin e raporteve kombëtare dhe ndërkombëtare mbi përdorimin e substancave, përfshirë Health Behaviour in School-aged Children 2021–2022, si dhe dokumenteve strategjike dhe materialeve zyrtare të Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale. Krahas tyre, janë përdorur të dhëna statistikore nga Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit. Raporti integron gjithashtu informacion nga organizata që ofrojnë shërbime direkte në terren, konkretisht Aksion Plus dhe Qendra Teen Challenge Albania, për të reflektuar realitetin praktik të parandalimit dhe rehabilitimit. Për të plotësuar analizën, është realizuar një intervistë gjysmë-strukturuar me psikologun klinike Anisa Zaçe, e cila ka kontribuar me një perspektivë profesionale mbi faktorët psikosocialë të përdorimit të drogave dhe sfidat e trajtimit. Kombinimi i këtyre burimeve ka mundësuar një vlerësim kritik të politikave dhe praktikave ekzistuese, duke evidentuar kufizimet dhe nevojat për ndërhyrje më të strukturuara në parandalimin e përdorimit të substancave narkotike tek të rinjtë.

3. POLITIKAT DHE MASAT E MINISTRISË SË SHËNDETËSISË

Informacioni i ofruar nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale⁵ për periudhën 2020–2025 tregon se qasja institucionale ndaj përdorimit të substancave mbetet e orientuar kryesisht drejt trajtimit të varësisë së konsoliduar, ndërsa parandalimi i hershëm dhe ndërhyrjet e diferencuara për të rinjtë nuk përbëjnë një bosht të strukturuar të politikës publike. Pavarësisht ekzistencës së disa programeve dhe masave formale, arkitektura e përgjithshme e ndërhyrjes karakterizohet nga fragmentim, mungesë prioritizimi të grupmoshave të reja dhe fokus i kufizuar në fazat e hershme të përdorimit.

Programi Kombëtar i Trajtimit Mbajtës me Metadon përfaqëson ndërhyrjen më të konsoliduar dhe më të formalizuar të Ministrisë në fushën e varësive dhe zhvillohet nën kujdesin profesional të Shërbimit të Adiktologjisë dhe Toksikologjisë Klinike QSUNT. Standardizimi i protokolleve klinike dhe rregullimi ligjor i programit përmes urdhrave përkatës përbën një element pozitiv në garantimin e sigurisë dhe cilësisë së trajtimit. Megjithatë, vetë natyra e këtij programi e kufizon ndikimin e tij në parandalimin e përdorimit të drogave tek të rinjtë. TMM është i dizajnuar për trajtimin afatgjatë të varësisë nga opioidët dhe adreson kryesisht përdorues të rritur me varësi të avancuar, duke mos u përshtatur me nevojat zhvillimore, psikosociale dhe parandaluese të adoleshentëve dhe të rinjve në fazat e hershme të eksperimentimit apo përdorimit problematik. Shtrirja e 13 njësive të Trajtimit Mbajtës me Metadon në nivel kombëtar tregon një përpjekje për decentralizimin e shërbimit, por kjo shtrirje mbetet e pamjaftueshme në raport me shpërndarjen gjeografike të popullsisë dhe me aksesin real në shërbime. Vendosja e njësive kryesisht pranë spitaleve rajonale dhe qendrave urbane krijon barriera të dukshme për të rinjtë në zonat rurale dhe periferike, duke e bërë trajtimin më pak të arritshëm pikërisht për grupet më vulnerabël. Për më tepër, mungesa e qendrave të

⁵ Të dhëna të marra nëpërmjet kërkesave zyrtare për informacion

posaçme për trajtimin e adoleshentëve dhe të rinjve sugjeron se politika aktuale nuk e diferencoi mjaftueshëm profilin e përdoruesit të ri nga ai i rritur.

Në nivel strategjik, fakti që Strategjia Kombëtare kundër Drogave 2026–2030 është ende në fazë planifikimi nënvizon mungesën e një dokumenti gjithëpërfshirës për periudhën 2020–2025. Ky boshllëk strategjik ka bërë që ndërhyrjet të zhvillohen në mënyrë të shpërndarë, pa një sistem të qartë objektivash, treguesish matës dhe mekanizmash monitorimi. Si pasojë, vlerësimi i efektivitetit real të politikave ekzistuese mbetet i vështirë dhe i kufizuar në raportime për inpute dhe aktivitete, më shumë sesa në rezultate dhe ndikim. Masat institucionale të raportuara nga Ministria fokusohen kryesisht në trajtim, këshillim psikosocial dhe referim në shërbime të specializuara, duke reflektuar një logjikë ndërhyrje që aktivizohet pas shfaqjes së varësisë. Ndërkohë, programet parandaluese në shkolla dhe komunitete nuk paraqiten si programe të dedikuara, të strukturuar dhe të standardizuara në nivel kombëtar. Përfshirja e personave përdorues të substancave në programe sociale të përgjithshme, si ndihma ekonomike, strehimi social apo nxitja e punësimit, është e rëndësishme për rehabilitimin dhe riintegrimin social, por nuk zëvendëson ndërhyrjet specifike parandaluese që synojnë uljen e përdorimit tek të rinjtë përpara se varësia të konsolidohet.

Analiza e buxhetit të dedikuar (deri më 30.06.2025, janë shpenzuar mbi 22 milionë lekë për blerjen e metadonit) nxjerr në pah një përqendrim të theksuar të burimeve financiare në trajtimin farmakologjik, konkretisht në blerjen e metadonit. Financimi i plotë nga Buxheti i Shtetit që prej vitit 2024 garanton vazhdimësinë e Programit TMM, por mungesa e të dhënave të detajuara mbi investimet në parandalim, edukim shëndetësor dhe shërbime psikosociale për të rinjtë sugjeron një shpërndarje të pabalancuar të burimeve. Kjo qasje rrit rrezikun që politika publike të mbetet reaktive dhe e fokusuar në menaxhimin e

pasoja ve, në vend që të investojë në uljen e kërkesës dhe parandalimin afatgjatë.

Në aspektin e ndërtimit të kapaciteteve profesionale, informacioni i raportuar tregon një mospërputhje të dukshme midis nivelit qendror dhe atij vendor. Ndërsa në nivel qendror raportohen vetëm dy aktivitete trajnuese gjatë një periudhe pesëvjeçare, njësitë vendore raportojnë një numër të konsiderueshëm trajnimesh dhe aktiviteteve sensibilizuese. Sa i përket identifikimit të hershëm, protokollet zyrtare të raportuara janë të kufizuara kryesisht brenda Programit TMM dhe adresojnë raste të varësisë së avancuar. Mungesa e instrumenteve të standardizuara të skringut për përdorim sistematik në shkolla, qendra shëndetësore dhe qendra komunitare përbën një boshllëk kritik në zinxhirin e parandalimit. Pa mekanizma të strukturuar për identifikim të hershëm, ndërhyrja institucionale mbetet vonuese dhe shpesh e aktivizuar vetëm kur problemi është tashmë i thelluar.

Pra kjo tregon se, pavarësisht ekzistencës së programeve të trajtimit dhe një kuadri formal rregullator, qasja aktuale mbetet e pamjaftueshme për të adresuar përdorimin e substancave narkotike tek të rinjtë në mënyrë parandaluese dhe gjithëpërfshirëse. Mungesa e një strategjie të miratuar, fokusi i tepruar në trajtim, kapacitetet e kufizuara profesionale dhe koordinimi i dobët ndërinstitucional përbëjnë pengesën kryesore për efektivitetin real të politikave publike në këtë fushë.

4. STATISTIKAT QË PARAQESIN GJENDJEN REALE

Të dhënat statistikore të viteve të fundit tregojnë se përdorimi i substancave narkotike në Shqipëri nuk është vetëm i përhapur, por ka pësuar edhe ndryshime të rëndësishme në strukturë, intensitet dhe grupmosha të prekura. Sipas rezultateve të fundit të Anketës Evropiane Online mbi Drogat⁶ tregojnë se Shqipëria paraqet një profil veçanërisht

⁶ European Union Drugs Agency. (2024, December 18). Albania: IPA data sheet. https://www.euda.europa.eu/publications/2024/ipa-data-sheets/albania_en

shqetësues në lidhje me përdorimin e drogave, sidomos të kokainës. Fakti që 41% e përdoruesve shqiptarë të drogave kanë konsumuar kokainë gjatë 12 muajve të fundit, krahasuar me 21% në Ballkanin Perëndimor dhe 29% në Bashkimin Evropian, e pozicionon Shqipërinë në krye të Evropës për këtë tregues. Ky nivel i lartë nuk mund të interpretohet thjesht si fenomen individual apo kulturor, por tregon për mungesë efektiviteti të politikave parandaluese, dobësi në kontrollin e tregut të paligjshëm dhe një normalizim të përdorimit të kokainës në shoqëri. Të dhënat janë mbledhur nga Maji deri në Korrik 2024 dhe përfshijnë mbi 66,000 individë mbi 18 vjeç nga 31 vende. Në Ballkanin Perëndimor janë përfshirë 4,442 përdorues droge nga gjashtë vende, përfshirë Shqipërinë. Kjo bazë e gjerë të dhënash sugjeron se rezultatet për Shqipërinë nuk janë devijime statistikore, por pasqyrim i një tendence reale dhe të konsoliduar, ç'ka rrit urgjencën për ndërhyrje të strukturuar në nivel politikash publike.

Në aspektin e llojeve të substancave, kanabisi mbetet droga më e përdorur në Shqipëri, me 56% të të anketuarve që deklarojnë përdorim, një nivel pak më i ulët se mesatarja e BE-së prej 59%, por dukshëm më i lartë se mesatarja e Ballkanit Perëndimor prej 42%. Megjithatë, ajo që e veçon Shqipërinë është fakti se kokaina renditet si substanca e dytë më e përdorur pas kanabis, ku 41% shprehen se kanë përdorur kanabis në 12 muajt e fundit. Ndryshe nga vendet e tjera të rajonit, ku benzodiazepinat pa recetë zënë vendin e dytë me 22% të përdoruesve, në Shqipëri kjo shifër është vetëm 5%. Kjo tregon një zhvendosje drejt substancave stimuluese më të forta dhe më të rrezikshme, ç'ka sinjalizon një rritje të rrezikut për varësi, pasoja shëndetësore dhe kosto sociale afatgjata.

Modelet e konsumit të kokainës pluhur tregojnë një lidhje të fortë me ambientet sociale dhe jetën e natës. 75% e përdoruesve shqiptarë

raportojnë përdorim në bare, 69% në shtëpi, 51% në festa ose festivale muzikore, 35% në makinë dhe 29% në hapësira publike si parqe ose ambiente të hapura. Kjo shpërndarje tregon se përdorimi i kokainës është i integruar në aktivitetet sociale të përditshme, duke sugjeruar se politikat aktuale nuk po adresojnë mjediset konkrete ku ndodh përdorimi. Në të njëjtën kohë, fakti që kokaina kristal konsumohet kryesisht në shtëpi nga 69% e përdoruesve tregon për përdorim më privat dhe potencialisht më problematik, i cili është edhe më i vështirë për t'u identifikuar nga institucionet. Arsyet e deklaruar për përdorimin e kokainës pluhur përforcojnë këtë analizë. 58% e përdoruesve e përdorin për argëtim (to get high), 39% për të reduktuar efektet e alkoolit, 31% për të ulur stresin, 24% për t'u socializuar dhe 22% për të qëndruar zgjuar. Ky kombinim motivesh tregon se kokaina perceptohet si mjet funksional për performancë sociale dhe menaxhim të konsumit të alkoolit, duke reflektuar një mungesë ndërgjegjësimi mbi rreziqet reale dhe një boshllëk të qartë në fushatat e edukimit publik.

Në kontrast, kanabisi përdoret kryesisht në hapësira të hapura dhe në natyrë nga 67% e përdoruesve, ndërsa 61% e përdorin në shtëpi dhe 44% në festa ose festivale. Arsyet e përdorimit janë kryesisht të lidhura me mirëqenien emocionale, 70% për reduktim stresi, 58% për argëtim, 43% për përmirësim gjumi dhe 41% për menaxhim të depresionit, 31% për arsye emocionale/shiptërore, 24% varësia dhe 19% për t'u socializuar. Këto të dhëna sugjerojnë se një pjesë e konsiderueshme e përdorimit të kanabisit lidhet me mungesën e shërbimeve të aksesueshme të shëndetit mendor, duke e shndërruar substancën në një mekanizëm vetërregullues informal. Një element veçanërisht alarmues është përdorimi i drogave në ambiente institucionale. 17% e përdoruesve shqiptarë raportojnë konsum kanabisi në shkollë dhe 11% në vendin e punës. Këto shifra tregojnë mungesë të mekanizmave parandalues, protokolleve të sigurisë dhe politikave të shëndetit në punë dhe në arsim.

Përdorimi i shumë substancave njëkohësisht është gjithashtu i përhapur. 70% e përdoruesve të kanabisit e kombinojnë atë me cigare ose nikotinë dhe 46% me alkool. Ndërkohë, 83% e përdoruesve të kokainës pluhur e kombinojnë atë me alkool dhe po aq me nikotinë, ndërsa 26% e kombinojnë me kanabis. Ky model rrit ndjeshëm rrezikun për varësi të shumëfishtë dhe komplikacione serioze shëndetësore, ndërkohë që politikat aktuale të trajtimit mbeten të fragmentuara dhe jo të orientuara drejt këtij realiteti. Mënyra e sigurimit të drogave tregon një normalizim të thellë të përdorimit. 46% e përdoruesve të kanabisit e sigurojnë atë nga të afërm ose persona që njohin dhe 31% përmes kontakteve direkte. Për kokainën, 68% e përdoruesve e sigurojnë përmes miqve dhe të njohurve dhe 47% përmes kontakteve direkte. Edhe për substanca të tjera si metamfetamina, amfetamina dhe heroina, burimi kryesor mbetet rrethi shoqëror. Kjo tregon se politikat e bazuara vetëm në ndëshkim dhe kontroll nuk janë të mjaftueshme dhe se nevojiten ndërhyrje të forta komunitare, edukative dhe parandaluese.

Kjo panoramë e përgjithshme përforcohet nga të dhënat klinike mbi përdorimin e drogave tek të miturit. Studimi i zhvilluar në Shërbimin e Toksikologjisë Klinike pranë QSUT⁷ për periudhën 2020–2024 përfshiu të gjithë pacientët e trajtuar për intoksikim të konfirmuar ose të dyshuar nga substanca psikoaktive gjatë periudhës 1 janar 2020–31 dhjetor 2024. Të dhënat janë mbledhur nga kartelat klinike dhe përfshijnë llojet e substancave të përdorura, trajtimin e ofruar dhe karakteristikat demografike të pacientëve. Gjatë kësaj periudhe janë trajtuar gjithsej 1,032 pacientë për intoksikim nga substanca psikoaktive. Nga ky total, 27 raste (2.6%) i përkisnin të miturve nën moshën 18 vjeç, ndërsa 1,005 raste (97.4%) ishin të rritur. Edhe pse përqindja e të miturve duket relativisht e ulët, prania e tyre në shërbimet toksikologjike tregon se

⁷ Tahiri, A., Vargu, M., Shaska-Zilja, E., Zenelaj, E., Durmishi, E., Gishto, T., Begotaraj, E., & Vargu, P. (2025). Narcotic substance abuse among minors in Albania during 2020–2024. *International Journal of Biomedicine*, https://www.ijbm.org/v15i4_17.htm

përdorimi i substancave ka arritur në faza të rrezikshme, që kërkojnë ndërhyrje spitalore, duke e bërë fenomenin veçanërisht alarmues.

Sa i përket llojit të substancave, kanabisi rezulton substanca më e përdorur nga të miturit, me 37.0% të rasteve, i ndjekur nga opioidet (22.2%), përdorimi i shumë substancave njëkohësisht (22.2%) dhe kokaina (18.5%). Nuk u regjistruan raste të intoksikimit vetëm nga alkooli tek të miturit, ç'ka sugjeron se përdorimi i substancave narkotike tek kjo grupmoshë është i lidhur kryesisht me droga të paligjshme dhe jo me konsum të izoluar të alkoolit. Krahasoni mes të miturve dhe të rriturve nxjerr në pah dallime të rëndësishme. Një përqindje dukshëm më e lartë e të miturve paraqitej me intoksikim nga kanabisi krahasuar me të rriturit (37.0% kundrejt 5.7%), ndërsa përdorimi i kokainës ishte më i shpeshtë tek të rriturit (39.1% kundrejt 18.5%).

Në një plan më të gjerë institucional, të dhënat e Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë së Shtetit⁸ për periudhën 2020–2025 tregojnë një përfshirje të vazhdueshme të grupmoshave të reja në vepra penale të lidhura me lëndët narkotike. Edhe pse numri absolut i rasteve është dukshëm më i lartë në grupmoshën 18–29 vjeç, prania dhe rritja graduale e të miturve në këto statistika kërkon vëmendje të veçantë nga politika publike.

Në grupmoshën nën 14 vjeç, edhe pse numrat janë relativisht të ulët, vërehet një trend rritës dhe i paqëndrueshëm, nga 4 raste në vitin 2020 dhe 2021, në 8 raste në 2022, 15 raste në 2023, një rënie në 9 raste në 2024 dhe sërish rritje në 15 raste në 2025. Kjo luhetje, e shoqëruar me një nivel konstant përfshirje, sugjeron se fëmijët shumë të vegjël po ekspozohen gjithnjë e më herët ndaj rrjeteve të shpërndarjes ose përdorimit të lëndëve narkotike, ç'ka sinjalizon dështim të mekanizmave parandalues në familje, shkollë dhe komunitet.

⁸ Të dhëna të marra nëpërmjet kërkesave zyrtare për informacion

Grupmosha 15–17 vjeç paraqet një rritje më të qartë dhe strukturore. Nga 75 raste në vitin 2020, numri rritet në 94 në 2021, 109 në 2022 dhe arrin në 139 në vitin 2023. Edhe pse vihet re një ulje në vitin 2024 me 103 raste, shifrat rriten sërish në 147 në vitin 2025, duke shënuar nivelin më të lartë të gjithë periudhës. Ky trend tregon se adoleshentët janë një grup veçanërisht i ekspozuar ndaj përfshirjes në vepra penale që lidhen me drogën, qoftë si përdorues, qoftë si pjesë e zinxhirit të shpërndarjes, shpesh në role periferike por me pasoja serioze penale dhe sociale.

Në grupmoshën 18–29 vjeç, të dhënat konfirmojnë se ky mbetet grupi më i prekur. Numri i autorëve të dyshuar rritet nga 1,142 raste në vitin 2020 në 1,637 në 2021 dhe 1,563 në 2022, duke arritur në 1,750 raste në vitin 2023. Edhe pse vërehet një rënie në vitin 2024 me 1,459 raste, shifrat rriten ndjeshëm sërish në 1,797 raste në vitin 2025. Kjo luhatje, e kombinuar me nivele të vazhdueshme të larta, sugjeron se politikat ndëshkuese dhe masat represive nuk kanë arritur të prodhojnë një efekt afatgjatë dekurajues për këtë grupmoshë. Në tërësi, analiza kronologjike e këtyre statistikave tregon një problem në përshkallëzim, me rritje të përdorimit, zhvendosje drejt substancave më të forta dhe përfshirje gjithnjë e më të hershme të fëmijëve dhe të rinjve. Këto zhvillime nënvizojnë nevojën për politika publike të integruara, të bazuara në evidencë dhe të fokusuara në parandalim, përpara se ndërhyrja të kufizohet vetëm në fazën penale ose klinike.

Tabela 1. Autorë të dyshuar për veprën penale të parashikuar nga neni 283 i Kodit Penal

Viti	Autorë të dyshuar për veprën penale të parashikuar nga neni 283 i Kodit Penal		
	Grupmoshat		
	Nën 14 vjeç	15-17 vjeç	18-29 vjeç
2020	4	75	1142
2021	4	94	1637
2022	8	109	1563

2023	15	139	1750
2024	9	103	1459
2025	15	147	1797

Burimi: Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit

5. SHEMBUJ ILUSTRUES NGA REALITETI, SITUATA E PARAQITUR NGA QENDRAT E TRAJTIMIT DHE PRAKTIKA KLINIKE

Shoqata Aksion Plus përfaqëson një nga aktorët më të hershëm dhe më të qëndrueshëm në fushën e parandalimit dhe trajtimit të përdorimit të drogave në Shqipëri. E themeluar në vitin 1992 nisi aktivitetin e saj në një kontekst kur Shqipëria përballej me sfida të mëdha shëndetësore dhe sociale të tranzicionit. Qëllimi fillestar ishte parandalimi i përhapjes së HIV/SIDA-s, veçanërisht tek të rinjtë dhe grupet e tjera të rrezikuara, në një periudhë kur politikat publike dhe kapacitetet shtetërore në këtë fushë ishin minimale. Një moment kyç në historinë e ndërhyrjeve ishte hapja, në vitin 2000, e qendrës së parë të reduktimit të dëmit për përdoruesit e drogave, me mbështetjen e OSFA-së. Aksion Plus u bë organizata e parë në Shqipëri që zbatoi në praktikë qasjen e reduktimit të dëmit për përdoruesit e drogave. Si vijimësi e kësaj qasjeje, në vitin 2005 organizata nisi ofrimin e Terapisë Mbajtëse me Metadon, një ndërhyrje thelbësore për trajtimin e varësisë nga opioidët. Që prej vitit 2007, terapia me metadon vazhdon të ofrohet me financim të Fondit Global, përmes Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale dhe është shtrirë edhe në institucione të mbyllura si burgjet dhe komisaritet. Ky zhvillim përfaqëson një nga rastet e rralla ku një program pilot i nisur nga shoqëria civile është institucionalizuar pjesërisht nga shteti, megjithëse me kufizime të konsiderueshme në burime dhe fleksibilitet.

Terapia Mbajtëse me Metadon ofrohet në një qasje me prag të ulët, pa lista pritje dhe me shërbime miqësore për përfituesit. Trajtimi është kryesisht mjekësor, i shoqëruar me këshillim psikosocial, dhe ofrohet nga mjekë me përvojë të gjatë në fushë, përfshirë toksikologë, psikiatër dhe

neurologë. Megjithatë, mungesa e stafit të specializuar për këshillimin e varësive mbetet një problem serioz, duke kufizuar cilësinë dhe intensitetin e ndërhyrjes. Rreth 50–60% e përfituesve përjetojnë një ose disa relapse, të ndikuara nga faktorë individualë, akses i lehtë në drogë, mungesë mbështetje familjare dhe shoqërore, si dhe mungesë mundësish punësimi. Aksion Plus ofron një gamë të gjerë shërbimesh që mbulojnë parandalimin, edukimin dhe komunikimin përmes edukimit bashkëmoshatar, trajtimin mjekësor dhe psikosocial, si dhe ndërtimin e kapaciteteve dhe avokacinë për ndryshime ligjore në favor të personave që përdorin drogë. Në kuadër të shërbimeve psikosociale, organizata ofron këshillim individual për përdoruesit dhe prindërit, terapi në grup dhe familjare, edukim shëndetësor, referime dhe ndjekje të rasteve në institucione të tjera, si dhe trajnime dhe supervizime për studentë të Fakultetit të Shkencave Sociale. Këto ndërhyrje adresojnë boshllëqe të qarta në sistemin publik dhe mbeten thelbësore në mungesë të një sistemi shtetëror funksional për trajtimin e varësisë.

Në nivel operativ, rreth 120 të rinj i drejtohen qendrës për terapi me metadon, këshillim ose shërbime të tjera si referime dhe orientim. Këtyre u shtohen rreth 200 prindër apo të afërm që kërkojnë informacion dhe mbështetje. Substancat më të shpeshta të raportuara përfshijnë kanabisin, alkoolin, kokainën, heroinën dhe substancat sintetike, si dhe ekstazinë, crack-un dhe LSD-në. Një problem në rritje përbëjnë drogat e reja që hyjnë në treg, me përbërje të panjohura dhe rreziqe të shtuara për shëndetin. Profili i përfituesve tregon se shumica janë të rinj që kanë arritur në faza të avancuara të përdorimit problematik të drogës. Shpesh ata vijnë në qendër pas rreth pesë vitesh përvoja me drogën, në kushte dëshpërimi, nën presion të fortë familjar dhe shoqëror dhe me motivim të lartë për ndryshim. Dominon grupmosha 25–28 vjeç, megjithëse janë evidentuar raste edhe në moshën 12-vjeçare, ndërsa moshë maksimale shkon deri në 60 vjeç. Një pjesë e madhe kanë probleme me policinë dhe sistemin e

drejtësisë, janë të martuar, kanë fëmijë dhe nuk kanë më mundësi financiare për të siguruar drogën. Paralelisht, vërehet një rritje e përdorimit të drogave tek nxënësit e shkollave të mesme, veçanërisht në klasën e 11-të. Problematika e drogës është e përhapur pothuajse në të gjithë vendin, me intensitet më të lartë në qytetet e mëdha si Tirana, Shkodra, Korça, Fieri, Gramshi, Saranda, Durrësi dhe zonat përreth. Nga pikëpamja ekonomike, terapia me metadon ka një kosto relativisht të ulët, rreth 1.2 euro për person në ditë, krahasuar me trajtimet afatgjata në qendra private, të cilat variojnë nga 250 deri në 5,000 euro në muaj dhe janë të papërbalueshme për shumicën e familjeve. Ndërkohë, kapacitetet njerëzore janë të pamjaftueshme aktualisht stafi përbëhet nga vetëm pesë persona, ndërsa nevojiten të paktën 12 profesionistë për një funksionim minimal adekuat. Në këtë kontekst, fakti që në Kosovë funksionojnë edhe qendra private që ofrojnë shërbime rezidenciale falas tregon se barriera financiare nuk është e pashmangshme, por lidhet drejtpërdrejt me mungesën e politikave mbështetëse dhe mekanizmave të financimit publik në Shqipëri, duke theksuar nevojën për një qasje më të strukturuar dhe më të drejtë ekonomikisht në ofrimin e shërbimeve të rehabilitimit.

Në nivel kombëtar, mungon ende një qendër shtetërore multifunkionale për trajtimin gjithëpërfshirës të përdorimit të drogave. Fondet dhe burimet janë të kufizuara, politikat janë fragmentare dhe fenomeni i drogës nuk trajtohet si prioritet shëndetësor dhe social. Ndërhyrjet shtetërore mbeten kryesisht të fokusuara në zbatimin e ligjit, ndërkohë që nevojat për trajtim, rehabilitim dhe reintegrim social janë në rritje. Megjithëse ekzistojnë strategji, ligje dhe plane veprimi, përfshirë Planin e fundit të Veprimit të Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale të hartuar në bashkëpunim me Aksion Plus, zbatimi praktik mbetet i kufizuar. Një mangësi e rëndësishme është mungesa e zërit të përdoruesve në hartimin dhe monitorimin e politikave, i cili shpesh përfaqësohet vetëm përmes organizatave ofruese të shërbimeve. Përvoja e Aksion Plus tregon qartë se ndërhyrjet efektive

në fushën e drogave kërkojnë një qasje të integruar, të bazuar në evidencë, me financim të qëndrueshëm dhe bashkëpunim real mes shtetit dhe shoqërisë civile. Pa një analizë të mirëfilltë të nevojave dhe një rialokim strategjik të fondeve, përfshirë fondet e konfiskuara nga aktivitetet kriminale të lidhura me drogën, Shqipëria rrezikon të mbetet në një cikël reagimesh të fragmentuara përballë një problemi në përkeqësim.

Në këtë kontekst, përvoja e Qendrës Teen Challenge Albania paraqet një model alternativ dhe plotësues. Qendra Teen Challenge Albania ofron një model rehabilitimi rezidencial 12-mujor për individë mbi moshën 18 vjeç, me fokus tek varësia nga droga, alkooli dhe lojërat e fatit. E themeluar në vitin 2015 si organizatë jofitimprurëse me bazë të krishterë, qendra ka nisur ofrimin e shërbimeve të rehabilitimit rezidencial që prej vitit 2020. Qëllimi i deklaruar i ndërhyrjes është ndryshimi i jetës së individit në disa dimensione njëkohësisht shpirtëror, emocional, social dhe praktik, duke synuar një rikthim funksional në familje dhe shoqëri. Të dhënat tregojnë se rreth 70% e përfituesve janë nën moshën 30 vjeç, ndërsa përqendrimi më i madh i individëve që kërkojnë ndihmë vërehet rreth moshës 30 vjeç. Ky informacion tregon se kërkimi i trajtimit ndodh relativisht vonë në ciklin e varësisë, në një fazë kur individët raportojnë ndërgjegjësim më të lartë dhe motivim për ndryshim. Në mënyrë indirekte, kjo sugjeron se ndërhyrjet parandaluese ose mbështetëse në fazat më të hershme nuk po çojnë drejt kërkimit të ndihmës strukturore. Substancat psikoaktive më të shpeshta tek përfituesit përfshijnë kanabisin, kokainën, alkoolin dhe duhanin, ndërsa heroina dhe metadoni raportohen më rrallë. Sipas dëshmive të vetë individëve të përfshirë në program, eksperimentimi fillestar me substanca ose sjellje problematike ka ndodhur që në moshën 13–14 vjeç. Ky fakt tregon për një ekspozim të hershëm ndaj rreziqeve të varësisë, i cili paraprin me vite kërkimin e ndihmës strukturore.

Procesi i trajtimit është i strukturuar si një program rezidencial 12-mujor. Qasja e përdorur përshkruhet si shumëdimensionale dhe nuk kufizohet vetëm në ndërprerjen e përdorimit të substancave. Qasja psikosociale fokusohet në zhvillimin e aftësive sociale, disiplinës personale, përgjegjësisë individuale, punës në grup dhe përmirësimit të marrëdhënieve familjare. Kjo mbështetet edhe nga terapia okupacionale si mjet rehabilitimi praktik. Nga pikëpamja organizative, Teen Challenge Albania nuk funksionon si institucion shëndetësor apo spitalor. Çdo nevojë për trajtim mjekësor apo ndërhyrje klinike adresohet përmes strukturave publike të specializuara, përfshirë Shërbimin e Toksikologjisë pranë QSUT. Stafi përbëhet nga një ekip i vogël profesionistësh, përfshirë punonjës socialë, psikologë, terapistë arti dhe individë që kanë përfunduar vetë programin dhe janë angazhuar si mentorë mbështetës. Ky kombinim synon të ofrojë mbështetje profesionale të shoqëruar me përvojë praktike të drejtpërdrejtë.

Në lidhje me sfidat, qendra identifikon si problematikë kryesore aksesin e lehtë të të rinjve ndaj varësive dhe mungesën e dëshirës për t'u shkëputur plotësisht prej tyre, veçanërisht në fazat e hershme të ndërhyrjes. Rikthimi në përdorim pas përfundimit të trajtimit konsiderohet një rrezik real, sidomos në periudhën e parë pas daljes nga qendra. Sipas vëzhgimeve të qendrës, faktorët që ndikojnë në rikthim përfshijnë mungesën e mbështetjes familjare dhe komunitare, rikthimin në të njëjtin mjedis problematik, mungesën e këshillimit apo mentorimit të vazhdueshëm dhe përballjen me papunësi ose vështirësi emocionale. Në të kundërt, individët që qëndrojnë të lidhur me komunitetin mbështetës dhe programet post-rehabilituese kanë më shumë gjasa të ruajnë qëndrueshmërinë. Në aspektin financiar, qendra operon kryesisht mbi baza vullnetare dhe nuk përfshihet në skema financimi publik. Kjo kufizon drejtpërdrejt kapacitetin për të përballuar kërkesën ekzistuese. Të dhënat për periudhën janar-qershor 2025 tregojnë një diferencë të madhe mes numrit të aplikantëve (125

individë) dhe atyre të pranuar në program (23 individë), duke reflektuar kufizime të qarta strukturore në kapacitet. Përfituesit janë të moshës 20–47 vjeç dhe vijnë nga qytete të ndryshme të vendit. Gjatë kësaj periudhe, vetëm 3 individë kanë përfunduar me sukses programin 12-mujor, ç'ka reflekton natyrën afatgjatë dhe kërkuese të procesit rehabilitues. Ky tregues nxjerr në pah nevojën për ndjekje afatgjatë dhe struktura mbështetëse pas përfundimit të programit, për të rritur qëndrueshmërinë e rezultateve. Të dhënat e Teen Challenge Albania tregojnë se qendra adreson individë në faza të avancuara të varësisë, përmes një modeli rehabilitimi intensiv, rezidencial dhe jo-mjekësor. Analiza e të dhënave nxjerr në pah një kërkesë të lartë për shërbime, kapacitete të kufizuara për përgjigje dhe një hendek të dukshëm mes nevojave reale dhe mbështetjes strukturore ekzistuese.

Tabel 2. Statistika (dërguar ISSH) Janar- Qershor 2025

Pranime në programin rezidencial 12-mujor	23 individë (meshkuj)
Aplikant për të hyrë në program.	125 individë
Llojet e varësive me të cilat jemi ndeshur e trajtuar në jetën e studentëve (përfituesve) të programit.	Hashash, Kokainë, Heroinë, Metadon, Krak.
Mosha e studentëve (përfituesve)	20 – 47 vjeç
Studentë (përfitues) familjarë	10 individë
Studentë (përfitues) beqarë	13 individë
Qytetet nga vijnë përfituesit e programit Shqipëria gjatë kësaj periudhe.	Tiranë, Gjirokastër, Përmet, Durrës, Pogradec, Vlorë, Lushnje ,Korçë,
Raste suksesi që kanë përfunduar programin 12 mujor Janar - Qershor 2025	3 individë

Burimi: Qendra Teen Challenge Albania

Gjetjet nga intervista me psikologjen klinike Anisa Zaçe përforcojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë përvojën e raportuar nga qendrat e trajtimit dhe rehabilitimit. Ashtu siç reflektohet edhe në të dhënat e Aksion Plus dhe Teen Challenge, kërkimi i ndihmës profesionale ndodh kryesisht në

faza të avancuara të përdorimit problematik të substancave dhe jo në fillimet e varësisë. Sipas praktikës klinike, individët paraqiten për ndihmë zakonisht kur situata është e rënduar dhe ka prodhuar pasoja të dukshme në jetën personale, familjare dhe profesionale, ç'ka përputhet me profilin e përfituesve të qendrave rezidenciale dhe shërbimeve të reduktimit të dëmit. Shenjat që nxisin dyshimin për përdorim problematik, si çrregullimet e theksuara të gjumit, mungesa e funksionimit ditor dhe përkeqësimi i gjendjes fizike, përputhen me rastet që referohen drejt shërbimeve të specializuara. Këta indikatorë klinikë shfaqen zakonisht pasi përdorimi ka kaluar fazën eksperimentale, duke shpjeguar pse një pjesë e konsiderueshme e individëve arrijnë në qendra trajtimi vetëm pas disa viteve përvoja me substancat. Intervista konfirmon gjithashtu se varësia rrallëherë përfaqëson problematikën fillestare. Ajo shfaqet kryesisht si pasojë e faktorëve socialë, ekonomikë dhe familjarë, përfshirë varfërinë, përfshirjen në aktivitete të paligjshme, konfliktet familjare dhe dhunën. Kjo gjetje përputhet me profilin e përfituesve të qendrave, ku përdorimi i substancave shfaqet si formë arratisje dhe jo si fenomen i izoluar. Aksesueshmëria e lartë e substancave, veçanërisht e kokainës në ambientet urbane dhe të jetës së natës, shfaqet si faktor i përbashkët që ndikon si në rastet klinike, ashtu edhe në rastet e referuara për trajtim rezidencial.

Nga perspektiva klinike, përshkrimi i kalimit gradual nga substanca më të lehta drejt atyre më të rënda ndihmon në kuptimin e kompleksitetit të trajtimit të rasteve që paraqiten në qendra si Teen Challenge. Diferencimi mes varësisë psikologjike dhe asaj fizike shpjegon pse disa individë arrijnë të ndërpresin përdorimin e kokainës relativisht më lehtë, ndërkohë që përballen me vështirësi të theksuara në rastet e heroinës dhe alkoolit, substanca që krijojnë varësi fizike dhe kërkojnë ndërhyrje më të strukturuar dhe afatgjata. Një element i përbashkët mes praktikës klinike dhe përvojës së qendrave është vështirësia në ndërtimin e marrëdhënies terapeutike. Psikologjia thekson se ndërtimi i besimit kërkon kohë dhe punë të vazhdueshme, veçanërisht në një

kontekst ku individët ndihen të keqkuptuar ose të stigmatizuar. Ky aspekt ndihmon në shpjegimin e normave të larta të braktisjes dhe rikthimit në përdorim të raportuara nga qendrat, sidomos në fazat e para të ndërhyrjes. Roli i familjes, i përshkruar si ambivalent në praktikën klinike, reflektohet edhe në përvojën e qendrave. Nga njëra anë, familjet mund të jenë faktor mbështetës kyç në procesin e rehabilitimit nga ana tjetër, mbrojtja e tepruar dhe marrja e përgjegjësisë në vend të individit mund të pengojnë procesin e trajtimit. Kjo dinamikë shpjegon pse ndërhyrjet familjare janë thelbësore, por edhe pse mungesa e edukimit familjar mbetet një boshllëk i rëndësishëm në sistem.

Në lidhje me shërbimet shtetërore, intervista përforcon gjetjet e qendrave se detoksifikimi është i aksesueshëm, por i pamjaftueshëm si ndërhyrje e vetme. Mungesa e strukturave rehabilituese shtetërore dhe kapacitetet e kufizuara të qendrave ekzistuese krijojnë vështirësi serioze në procesin e referimit, duke lënë një numër të konsiderueshëm të rinjve pa trajtim të përshtatshëm. Kjo përputhet drejtpërdrejt me mbingarkesën e raportuar nga Teen Challenge dhe me kufizimet strukturore të shërbimeve të reduktimit të dëmit. Pra, perspektiva klinike e psikologes funksionon si një shtresë konfirmuese e të dhënave të qendrave, duke treguar se problematika e varësisë nuk është vetëm çështje individuale, por produkt i ndërthurjes së faktorëve socialë, familjarë dhe institucionalë. Kjo analizë forcon përfundimin se ndërhyrjet aktuale mbeten fragmentare dhe se mungesa e infrastrukturës, trajnimit të specializuar dhe përgjegjësisë institucionale kufizon efektivitetin e përgjigjes ndaj varësive në nivel kombëtar.

6. PASOJAT DHE TRAJTIMI

Përdorimi i substancave narkotike tek të rinjtë shoqërohet me pasoja të shumanshme shëndetësore, të cilat prekin drejtpërdrejt funksionimin psikologjik dhe neurologjik. Ekspozimi i hershëm ndaj drogave rrit ndjeshëm rrezikun për zhvillimin e varësisë, për çrregullime emocionale

si ankthi dhe depresioni, si dhe për dëmtime të funksioneve njohëse që lidhen me vëmendjen, kujtesën dhe vendimmarrjen. Në kontekstin e përdorimit të shumë substancave njëkohësisht, rreziku për mbidozë dhe pasoja akute shëndetësore rritet ndjeshëm, duke e bërë këtë fenomen veçanërisht të rrezikshëm në moshat e reja, kur zhvillimi neurologjik nuk është ende i përfunduar. Pasojat shëndetësore shoqërohen ngushtë me pasoja sociale dhe të zhvillimit. Përdorimi problematik i substancave tek të rinjtë lidhet shpesh me braktisjen e arsimit, vështirësi serioze në marrëdhëniet familjare, izolim social dhe përfshirje në forma të kriminalitetit të lehtë. Këto pasoja nuk janë thjesht efekte dytësore, por tregues të një procesi të zhvillimit të devijuar, ku substanca zëvendëson mekanizmat e shëndetshëm të përballimit dhe pengon ndërtimin e roleve sociale dhe identitetit personal. Në aspektin e trajtimit, realiteti tregon boshllëqe të theksuara. Mungesa e qendrave të specializuara për adoleshentët dhe të rinjtë, mungesa e stafit të trajnuar në fushën e varësive dhe shëndetit mendor, si dhe mungesa e programeve të strukturuar të rikthimit në jetën aktive pas trajtimit, kufizojnë ndjeshëm efektivitetin e ndërhyrjeve ekzistuese. Po aq e rëndësishme është përfshirja e familjes dhe krijimi i një rrjeti mbështetës që ndihmon të riun të rikthehet gradualisht në funksionim social dhe arsimor. Shpesh trajtimi fokusohet vetëm në fazat akute ose në ndalimin e përdorimit, pa adresuar faktorët psikologjikë dhe zhvillimorë që qëndrojnë në bazë të varësisë, duke rritur rrezikun e rikthimit. Në këtë kontekst, nevoja për ndërhyrje është e qartë dhe urgjente. Ngritja e shërbimeve të dedikuara për të rinjtë, integrimi i edukimit psiko-social sistematik në shkolla dhe investimi në forcë punëtore të specializuar në shëndetin mendor dhe varësitë janë masa thelbësore për të ndërprerë ciklin e përdorimit problematik. Vetëm përmes ndërhyrjeve të hershme, të integruara dhe të ndjeshme gjatë periudhës së zhvillimit mund të reduktohen pasojat afatgjata dhe të krijohen kushte reale për rikthim të qëndrueshëm në funksionim personal dhe social.

7. GJETJET KYRESORE

- Përdorimi i substancave narkotike tek të rinjtë në Shqipëri është në rritje dhe fillon herët. Të dhënat e raportit Health Behaviour in School-aged Children tregojnë se rreth 7% e nxënësve 15-vjeçarë kanë provuar kanabis të paktën një herë dhe rreth 5% raportojnë përdorim në 30 ditët e fundit, duke sinjalizuar ekspozim të hershëm dhe rrezik të shtuar për zhvillim të varësisë në moshë të rritur.
- Sipas raporteve ndërkombëtare Shqipëria paraqet nivelin më të lartë të konsumit të kokainës në Evropë. 41% e përdoruesve shqiptarë raportojnë përdorim të kokainës gjatë 12 muajve të fundit, krahasuar me 21% në Ballkanin Perëndimor dhe 29% në Bashkimin Evropian, duke treguar një zhvendosje të qartë drejt substancave më të forta dhe më të rrezikshme.
- Kanabisi mbetet substanca më e përdorur në Shqipëri, me 56% të përdoruesve që raportojnë konsum, por veçantia shqetësuese është fakti që kokaina renditet si substanca e dytë më e përdorur. Në kontrast, në vendet e tjera të rajonit substanca e dytë më e përdorur janë benzodiazepinat, ç'ka tregon një profil më të rrezikshëm përdorimi në Shqipëri.
- Përdorimi i drogave është normalizuar në mjedise sociale dhe institucionale. 17% e përdoruesve shqiptarë raportojnë konsum kanabisi në shkollë dhe 11% në vendin e punës, duke treguar mungesë serioze të mekanizmave parandalues dhe protokolleve të sigurisë.
- Përdorimi i shumë substancave njëkohësisht është shumë i përhapur. 70% e përdoruesve të kanabisit e kombinojnë atë me nikotinë dhe 46% me alkool, ndërsa 83% e përdoruesve të kokainës e kombinojnë atë me alkool dhe nikotinë, duke rritur ndjeshëm rrezikun për varësi të shumëfishtë dhe komplikacione serioze shëndetësore.
- Të dhënat klinike tregojnë se përdorimi i substancave tek të miturit ka arritur në faza të rrezikshme. Gjatë periudhës 2020–2024 janë

trajtuar 1,032 raste intoksikimi nga substanca psikoaktive, prej të cilave 27 raste (2.6%) i përkisnin të miturve. Tek kjo grupmoshë, kanabisi përbënte 37% të rasteve, i ndjekur nga opioidet (22.2%), përdorimi i shumë substancave njëkohësisht (22.2%) dhe kokaina (18.5%).

- Statistikat e Policisë së Shtetit tregojnë rritje të përfshirjes së të rinjve në vepra penale të lidhura me drogën. Në grupmoshën 15–17 vjeç, numri i autorëve të dyshuar është rritur nga 75 raste në vitin 2020 në 147 raste në vitin 2025, ndërsa në grupmoshën 18–29 vjeç rastet kanë arritur në 1,797 vetëm në vitin 2025.
- Politikat aktuale shtetërore mbeten të fokusuara kryesisht në trajtimin e varësisë së konsoliduar. Programi i Trajtimit Mbajtës me Metadon mbulohet 100% nga Buxheti i Shtetit që prej vitit 2024, me mbi 22 milionë lekë të shpenzuara për blerjen e metadonit deri në qershor 2025, ndërkohë që investimet në parandalim dhe shërbime psikosociale për të rinjtë mbeten të paqarta dhe të pamjaftueshme.
- Kapacitetet e trajtimit dhe rehabilitimit janë të kufizuara dhe nuk përputhen me kërkesën reale. Qendra Teen Challenge Albania raportoi 125 aplikantë vetëm për periudhën janar–qershor 2025, por vetëm 23 pranime dhe vetëm 3 përfundime të suksesshme të programit 12-mujor, duke reflektuar hendek të madh mes nevojës dhe ofertës së shërbimeve.
- Përvoja e Aksion Plus tregon se rreth 120 të rinj i drejtohen shërbimeve për trajtim dhe këshillim, ndërsa 50–60% e përfituesve përjetojnë relapse, kryesisht për shkak të mungesës së mbështetjes psikosociale, papunësisë dhe aksesit të lehtë në substanca.
- Gjetjet e raportit tregojnë se përdorimi i substancave narkotike tek të rinjtë në Shqipëri përbën një problem kompleks shëndetësor, zhvillimor dhe social, i karakterizuar nga rritje e hershme e përdorimit, normalizim social dhe boshllëqe të thella në parandalim, trajtim dhe rehabilitim.

8. REKOMANDIMET

- Ngritja e një qendre shtetërore multifunksionale për trajtimin e përdorimit të drogave. Bazuar në faktin se kërkesa për trajtim është në rritje, ndërsa ndërhyrjet aktuale janë të fragmentuara dhe të përqendruara kryesisht në faza të avancuara të varësisë, rekomandohet krijimi i një strukture shtetërore që të ofrojë shërbime të integruara pritëse, këshilluese, trajtuese dhe referuese. Një qendër e tillë do të mundësonte identifikim të hershëm, trajtim të vazhdueshëm dhe ndjekje pas rehabilitimit, duke shmangur ndërhyrjet e vonuara dhe kostot e larta sociale dhe shëndetësore.
- Garantimi i financimit të qëndrueshëm publik për qendrat që merren me trajtimin dhe rehabilitimin e varësive. Aktualisht, një pjesë e madhe e shërbimeve mbështeten në projekte afatshkurtra ose fonde të paqëndrueshme, ç'ka rrezikon ndërprerjen e trajtimeve dhe ul cilësinë e ndërhyrjeve. Rekomandohet krijimi i linjave të dedikuara buxhetore për qendrat shtetërore dhe joqeveritare që ofrojnë shërbime trajtimi dhe rehabilitimi, si dhe integrimi i tyre në skemat publike të financimit të shëndetit dhe kujdesit social. Financimi duhet të mbështesë jo vetëm trajtimin mjekësor, por edhe shërbimet psikosociale, ndjekjen afatgjatë dhe reintegrimin social.
- Zhvendosja e fokusit nga politika kryesisht ndëshkuese drejt një qasjeje të bazuar në shëndetin mendor dhe zhvillimin psikosocial. Aktualisht, fenomeni i drogës trajtohet më së shumti përmes forcimit të zbatimit të ligjit, ndërkohë që varësia është një çrregullim kompleks me rrënjë emocionale, sociale dhe zhvillimore. Rekomandohet që politikat publike të adresojnë përdorimin e substancave si çështje shëndetësore dhe sociale, duke investuar në parandalim, trajtim dhe rehabilitim, në vend të reagimit penal të vonuar.

- Zhvillimi i shërbimeve të dedikuara për adoleshentët dhe të rinjtë. Duke qenë se përdorimi i substancave shpesh nis në moshë të hershme, ndërkohë që shërbimet ekzistuese janë të orientuara kryesisht drejt të rriturve, rekomandohet ngritja e programeve të specializuara për adoleshentët. Këto shërbime duhet të jenë miqësore, jo stigmatizuese dhe të integruara me shkollën, familjen dhe komunitetin, për të ndërhyrë përpara konsolidimit të varësisë.
- Forcimi i edukimit psiko-social sistematik në shkolla. Për shkak se shkolla mbetet mjedisi kryesor i socializimit dhe zhvillimit të të rinjve, rekomandohet përfshirja e programeve të qëndrueshme të edukimit psiko-social, të fokusuara në zhvillimin e aftësive emocionale, menaxhimin e stresit, ndërtimin e identitetit dhe rezistencën ndaj presionit të bashkëmoshatarëve. Ndërhyrjet sporadike ose fushatat afatshkurtra nuk janë të mjaftueshme për të prodhuar ndryshim afatgjatë.
- Rritja e kapaciteteve profesionale në fushën e shëndetit mendor dhe varësive. Një nga mangësitë kryesore të identifikuara është mungesa e stafit të trajnuar posaçërisht për trajtimin e varësive, veçanërisht tek të rinjtë. Rekomandohet investim në trajnime të specializuara, mbikëqyrje profesionale dhe përmirësim të kushteve të punës për psikologët, punonjësit socialë dhe profesionistët e tjerë të shëndetit mendor, për të garantuar cilësi dhe vazhdimësi të shërbimeve.
- Përfshirja aktive e familjes në procesin e parandalimit dhe trajtimit. Duke qenë se familja luan një rol ambivalent si faktor mbrojtës ashtu edhe rreziku rekomandohet zhvillimi i programeve të strukturuar për edukimin dhe mbështetjen e prindërve. Ndërhyrjet familjare duhet të synojnë rritjen e ndërgjegjësisë, përmirësimin e komunikimit dhe shmangien e modeleve që përforcojnë varësinë.
- Ndërtimi i programeve të rikthimit në jetë aktive pas trajtimit. Mungesa e strukturave për reintegrim social ose hapësirave të punësimit, pas përfundimit të trajtimit rrit ndjeshëm rrezikun e

rikthimit në përdorim. Rekomandohet krijimi i programeve që lidhin trajtimin me arsimimin, formimin profesional dhe punësimin, duke i dhënë të rinjve alternativa reale për ndërtimin e një identiteti funksional jashtë përdorimit të substancave.

- Forcimi i rolit të pushtetit vendor dhe komunitetit në adresimin e fenomenit. Problematika e drogës nuk mund të trajtohet vetëm në nivel qendror. Rekomandohet që bashkitë të marrin një rol më aktiv në krijimin e shërbimeve komunitare, mbështetjen financiare të qendrave lokale të trajtimit dhe rehabilitimit, si dhe bashkëpunimin me organizatat e shoqërisë civile, për të ndërtuar përgjigje të qëndrueshme dhe të përshtatura me realitetin lokal.

#QËNDRESË/MIRËQEVERISJE

QENDRESA
QYTETARE

NATIONAL
ENDOWMENT
FOR
DEMOCRACY

SUPPORTING FREEDOM AROUND THE WORLD

www.qeverisja.qq.com.al